

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Viite: Hallituksen esitys HE 108/2016, hankintamenettelyä koskeva lainsäädäntö

Energiateollisuus ry:n kommentteja hankintamenettelyä koskevaan lainsäädäntöön

Energiateollisuus ry (ET) haluaa tässä muistiossa esittää eduskunnan talousvaliokunnalle eräitä kommentteja hankintamenettelyn uudistamista koskevasta hallituksen esityksestä. Hallituksen esityksellä esitetään säädettäväksi laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (myöhemmin "hankintalaki") ja laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (myöhemmin "erityisalojen hankintalaki"). ET:n jäsenet toimivat hankintalain osalta tarjoajina ja erityisalojen hankintalain osalta energiahuollon alalla toimivina hankintayksiköinä sekä näille palveluita tuottavina tarjoajina.

Hankintalain säännökset sähkön myynnin ja tuotannon kannalta

Ehdotetun hankintalain 71 § koskee hankinnan kohteen kuvausta. Lainkohdassa käsitellään vaatimuksia ja määritelmiä, joita hankintaviranomainen voi asettaa hankittavalle tuotteelle tai palvelulle. Lainkohdan yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan hankinnan kohteen määritelmät voisivat koskea myös tuotantomenetelmää. Yhtenä esimerkkinä sallittuja tuotantomenetelmää koskevista vaatimuksista mainitaan esimerkkinä sähkön tuottaminen uusiutuvia energialähteitä käyttäen. ET:n näkemyksen mukaan ilmaston kannalta hankintayksiköt voisivat edellyttää, että sähkö on tuotettu vähäpäästöisesti.

ET haluaa kiinnittää talousvaliokunnan huomion siihen, että Suomessa on voimassa laki sähkön alkuperän varmentamisesta ja ilmoittamisesta (1129/2003) (myöhemmin "alkuperätakuulaki"). Alkuperätakuulain järjestelmän avulla sähköntuottajat voivat halutessaan varmentaa tuottamansa sähkön tuotantotavan sekä energialähteen. Sähkönmyyjän, joka myy sähkönkäyttäjälle uusiutuvilla energialähteillä tuotettua sähköä, on varmennettava myymänsä uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön alkuperä alkuperätakuulain mukaisesti. Koska sähkön alkuperän varmistamiseksi on olemassa lakisääteinen menettely, hankintaviranomaisen ei tulisi esittää muita vaatimuksia, kuten joitain erityisiä merkkejä tai sertifikaatteja, sähkön alkupe-
rälle. Kaikilla Suomen sähkön myyjillä ja laillisesti toimivilla uusiutuvan energian tuotantolaitoksilla on mahdollisuus varmentaa tuotettu sähkö alkuperätakuulain mukaisesti. Sen sijaan kaikilla laillisesti toimivilla uusiutuvan energian tuotantolaitoksilla ei ole välttämättä tosiasiallisia mahdollisuuksia päästä joidenkin lakiin perustumattomien sertifiointijärjestelmien piiriin, koska niissä usein vaaditaan muutakin kuin uusiutuvien energialähteiden käyttämistä. Erityisten lisäsertifikaattien tai merkkien vaatiminen voi rajoittaa kilpailua ja haitata julkisten varojen tehokasta käyttöä.

ET ehdottaa, että hankintalain 71 §:n perusteluita hallituksen esityksen sivulla 170 täydennetään seuraavasti (*täydennysehdotukset kursivilla*):

"Hankinnan kohteen määritelmät voisivat koskea myös tuotantomenetelmää, jos tuotantomenetelmää koskevalla vaatimuksella on välitön liittymä hankinnan kohteena olevan palvelun, tar-
varan tai rakennustyön laatuun tai muihin ominaisuuksiin. Siten hankintayksikkö voisi edellyttää esimerkiksi ympäristöystävällistä tuotantomenetelmää, silloin kun vaatimus liittyy hankin-
nan kohteeseen. Tällaisia sallittuja tuotantomenetelmää koskevia vaatimuksia ovat esimerkiksi

elintarvikkeiden tuottaminen luonnonmukaisella viljelyllä sekä sähkön tuottaminen *vähäpäästöisesti tai* uusiutuvia energianlähteitä käyttäen *siten, että sähkön alkuperä varmennetaan lain sähkön alkuperän varmentamisesta ja ilmoittamisesta (1129/2003) määräyksiä noudattaen.*"

Lisäksi lakiehdotuksen 72 §:n ja 73 §:n perusteluihin olisi syytä lisätä, että jos tuotteelle tai palvelulle asetettujen vaatimusten täyttäminen voidaan osoittaa lakisääteisellä menettelyllä, ei hankintayksikön tulisi vaatia erillisiä merkkejä tai sertifikaatteja. Joka tapauksessa lakisääteisen menettelyn, kuten alkuperätakuulain mukaisen varmentamisen, pitää aina olla tarjoajalle lain tarkoittama tapa osoittaa vaatimusten täyttäminen.

Erityisalojen hankintalain sääntelystä

Erityisalojen hankintalain piiriin kuuluvat energiahuollon alan hankintayksiköt toimivat liiketaloudellisin perustein, mikä kannustaa niitä toimimaan ja käyttämään varojaan tehokkaasti. ET pitää positiivisena, että hallituksen esityksessä on tunnistettu erityisalojen piirteet. Hallituksen esityksessä ei myöskään esitetä merkittäviä kiristysiksi kansalliseen erityisalojen sääntelyyn suhteessa erityisalojen hankintadirektiivin (2014/25/EU) määräyksiin. Erityisalojen toimijoiden hankintojen joustavuuden kannalta on erittäin tärkeää, että jatkossakin erityisalojen hankintayksiköiden pitää kilpailuttaa vain erityisalojen EU-kynnysarvot ylittävät hankinnat, ne voivat aina käyttää neuvottelumenettelyä ja muutenkin niiden toimintavapaus hankinnoissa säilyy niin laajana kuin erityisalojen hankintadirektiivi sallii. Kansallisessa erityisalojen hankintojen sääntelyssä ei tule poiketa direktiivistä myöskään esimerkiksi sidosyksikkösääntelyn osalta.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston suorittamasta valvonnasta

Hallituksen esityksen mukaan kilpailu- ja kuluttajavirastolle (myöhemmin "KKV") annetaan tehtäväksi hankintojen lainmukaisuuden valvonta. ET:n ymmärryksen mukaan tarkoitus on, että KKV pystyy priorisoimaan tehtäviä ja puuttuu ennen kaikkea laittomiin suoramankintoihin. ET korostaa, että KKV:lle pitää antaa tarpeeksi resursseja, jotta se voi hoitaa tehtävänsä ammattitaitoisesti ja niin tarjoajia kuin hankintayksiköitäkin hyödyttäen. Myös KKV:n osaaminen erityisalojen hankinnoista pitää varmistaa. Erityisen huolestuttavaa olisi, jos KKV turhaan hidastaisi hankintaprosessien etenemistä.

Annan mielelläni lisätietoa asiasta.

Kunnioittavasti

Tuomas Rytönen
ENERGIATEOLLISUUS RY
Neuvontalakimies
tuomas.rytkonen@energia.fi
+358505756857